ЛЬВІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІЗНЕСУ ТА ПРАВА

Лектор дисципліни

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОЛОГІЯ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ»

ВК 01

Рівень вищої освіти	**другий (магістерський)**
Спеціальність	**С4 Психологія**
Освітньо-професійна програма	**Практична психологія**
Кваліфікація	**Магістр психології**
Рік навчання	**1**
Семестр	**2**
Форма навчання	**денна**
Кількість кредитів ЄКТС	**3**
Мова викладання	**українська**

_____
_____

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Психологія суїцидальної поведінки» для здобувачів ступеня магістра є формування системи наукових знань про закономірності виникнення та розвитку суїцидальної поведінки, а також практичних компетентностей щодо діагностики суїцидального ризику, кризового консультування та психологічної профілактики суїциду. Оскільки магістерський рівень підготовки практичного психолога передбачає здатність самостійно приймати рішення у складних та непередбачуваних професійних ситуаціях, мета дисципліни деталізується через такі завдання:

1. **Діагностична компетентність:** Оволодіння методами та методиками оцінювання суїцидального ризику (шкали Бека, Пейкеля, SAD PERSONS та ін.), формування навичок клінічного інтерв'ювання осіб із суїцидальними тенденціями.
2. **Профілактична діяльність:** Формування вмінь розробляти та реалізовувати програми первинної, вторинної та третинної профілактики суїцидальної поведінки серед різних груп населення, зокрема дітей, підлітків, ветеранів та осіб, які переживають бойовий стрес.
3. **Кризова інтервенція:** Набуття навичок надання невідкладної психологічної допомоги особі в стані суїцидальної кризи, застосування моделей кризової підтримки та кризового втручання.
4. **Етико-правова компетентність:** Розуміння етичних принципів та меж професійної відповідальності психолога у роботі із суїцидальною поведінкою, зокрема питань конфіденційності, інформування третіх осіб та міждисциплінарної взаємодії.

СТРУКТУРА ДИЦИПЛІНИ

Тема	Години (лек./прак. /сам.)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
Тема 1. Суїцидологія як міждисциплінарна галузь наукового знання.	2/2/-	Знати: предмет, завдання та історію розвитку суїцидології; основні наукові підходи до пояснення суїцидальної поведінки (соціологічний, психоаналітичний, когнітивний, інтерперсональний); статистику та епідеміологію суїцидів в Україні та світі. Вміти: оперувати основними поняттями суїцидології (суїцид, парасуїцид, аутоагресивна поведінка), аналізувати сучасні наукові джерела з проблеми суїцидальної поведінки.	Питання, тести, виконання самостійної роботи	5
Тема 2. Феноменологія та класифікація суїцидальної поведінки.	2/2/-	Знати: внутрішні (антивітальні переживання, суїцидальні думки, задуми, наміри) та зовнішні (суїцидальна спроба, завершений суїцид) форми суїцидальної поведінки; істинний, демонстративно-шантажний та афективний типи суїцидальних дій; періодизацію суїцидальної поведінки (до-, пре-, постсуїцидальний періоди). Вміти: розрізняти форми та типи суїцидальної поведінки в конкретних випадках із практики, визначати період перебігу суїцидальної кризи.	Питання, тести, виконання самостійної роботи	5
Тема 3. Чинники та предиктори суїцидального ризику.	2/2/-	Знати: біологічні, психологічні, соціально-демографічні та ситуативні чинники ризику суїциду; поняття антисуїцидальних факторів особистості; специфіку чинників ризику в осіб різного віку та професійних груп (військовослужбовці, ветерани, підлітки, особи похилого віку). Вміти: складати індивідуальний профіль чинників суїцидального ризику клієнта, виявляти захисні (антисуїцидальні) ресурси особистості.	Питання, тести, виконання самостійної роботи	5
Тема 4. Суїцидальна поведінка за психічних розладів та адиктивної поведінки.	2/2/-	Знати: особливості суїцидальної поведінки при депресивних, психотичних та тривожних розладах; зв'язок алкогольної й наркотичної залежності із суїцидальним ризиком; коморбідність суїцидальної поведінки та посттравматичного стресового розладу. Вміти: враховувати клінічний контекст (наявність психічного розладу) під час оцінювання суїцидального ризику та планування допомоги.	Питання, тести, виконання самостійної роботи	5

Тема 5. Психодіагностика суїцидального ризику.	2/2/-	Знати: сучасний психодіагностичний інструментарій для оцінювання суїцидального ризику (шкала суїцидальних намірів А. Бека, шкала суїцидальності Пейкеля, опитувальник SAD PERSONS, госпітальна шкала тривоги і депресії HADS); принципи проведення скринінгового та поглибленого клінічного інтерв'ю. Вміти: добирати та застосовувати відповідний психодіагностичний інструментарій, інтерпретувати результати обстеження для визначення рівня суїцидального ризику.	Питання, тести, виконання самостійної роботи	5
Тема 6. Кризова інтервенція та психологічна допомога особі в суїцидальній кризі.	2/2/-	Знати: етапи кризової психотерапевтичної допомоги (кризова підтримка, кризове втручання, підвищення рівня адаптації); принципи побудови терапевтичного контакту з суїцидальним клієнтом; форми контактної та дистантної (телефон довіри) допомоги. Вміти: встановлювати терапевтичний контакт з клієнтом у стані суїцидальної кризи, застосовувати техніки дезактуалізації суїцидальних переживань.	Питання, тести, виконання самостійної роботи	5
Тема 7. Профілактика суїцидальної поведінки: превенція і поственція.	2/2/-	Знати: рівні профілактики суїциду (первинна, вторинна, третинна); принципи роботи кризових служб і телефонів довіри; основи роботи з родинами та близьким оточенням постраждалих від суїциду (поственція, підтримка «survivors»). Вміти: розробляти елементи профілактичної програми для конкретної цільової групи, консультувати оточення особи із суїцидальним ризиком.	Питання, тести, виконання самостійної роботи	5
Тема 8. Суїцидальна поведінка в умовах війни та бойового стресу.	2/2/-	Знати: специфіку чинників суїцидального ризику серед військовослужбовців та ветеранів в умовах бойових дій; вітчизняний та міжнародний досвід профілактики суїциду в збройних силах; засади психологічного супроводу демобілізованих осіб. Вміти: враховувати специфіку військового середовища під час оцінювання суїцидального ризику, взаємодіяти з іншими фахівцями системи психологічного забезпечення.	Питання, тести, виконання самостійної роботи	5

Теми для самостійного вивчення	-/-/58	1. Історія суїцидології: від античних уявлень про самогубство до сучасних наукових концепцій. 2. Соціологічна теорія суїциду Е. Дюркгайма та її сучасне значення. 3. Етичні принципи висвітлення теми суїциду в засобах масової інформації. 4. Парасуїцидальна та несуїцидальна самоушкоджувальна поведінка (NSSI): диференціальна діагностика. 5. Організація роботи телефонів довіри та кризових гарячих ліній в Україні. 6. Правові аспекти діяльності психолога у випадках суїцидального ризику. 7. Міжнародний досвід національних стратегій профілактики суїциду (ініціатива ВООЗ LIVE LIFE). 8. Посттравматичне зростання та резилієнтність як чинники протидії суїцидальній поведінці. 9. Особливості суїцидальної поведінки в осіб похилого віку та за когнітивних розладів.
Всього	16/16/58	
Всього балів за поточний контроль		**40**
Залікова оцінка		**60**
Всього		**100**

ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики. СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності. СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік. СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Програмні результати навчання (ПРН)	ПРН1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. ПРН5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість. ПРН8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації. ПРН9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад: лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад: хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

<table>
<tr><th rowspan="2">Рейтинговий показник</th><th rowspan="2">Оцінка ECTS</th><th colspan="2">Оцінка у національній шкалі</th></tr>
<tr><th>Екзамен, диф.залік, курс роб.(проект), практика</th><th>Залік</th></tr>
<tr><td>90-100</td><td>A (відмінно)</td><td>Відмінно</td><td rowspan="4">Зараховано</td></tr>
<tr><td>82-89</td><td>B (добре)</td><td rowspan="2">Добре</td></tr>
<tr><td>75-81</td><td>C (добре)</td></tr>
<tr><td>64-74</td><td>D (задовільно)</td><td rowspan="2">Задовільно</td></tr>
<tr><td>60-63</td><td>E (задовільно)</td><td rowspan="3">Незадовільно</td><td rowspan="3">Незараховано</td></tr>
<tr><td>35-59</td><td>FX (незадовільно) з можливістю повторного складання</td></tr>
<tr><td>1-34</td><td>F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням</td></tr>
</table>

ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

Основна література / **Додаткова література** / **Інформа-ційні ресурси**	**Основна література:** 1. Мудренко І. Г. Суїцидологія : конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2022. 76 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/87898 2. Мозальов В. Є., Власенко Р. О. Соціально-психологічні чинники та напрями запобігання суїцидальної поведінки військовослужбовців в бойових умовах. Вісник Національного університету оборони України. 2023. № 5 (75). С. 72–77. URL: https://doi.org/10.33099/2617-6858-2023-75-5-72-77 3. Момот М. А. Психологічні чинники схильності до суїцидальної поведінки військовослужбовців Збройних Сил України. Наукові записки. Серія: Психологія. 2024. № 3. С. 55–60. URL: https://doi.org/10.32782/cusu-psy-2024-3-8 4. Кириченко А. В., Хілько А. С. Профілактика суїцидальної поведінки військовослужбовців Національної гвардії України в умовах бойової діяльності. Наукові записки. Серія: Психологія. 2026. № 1. С. 52–58. URL: https://doi.org/10.32782/cusu-psy-2026-1-5 **Додаткова література:** 5. Карамушка Л. М. Психічне здоров'я особистості під час війни: як його зберегти та підтримати : метод. рекомендації. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2024. 48 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741842/ 6. Овчаренко О. Ю. Психологія стресу та стресових розладів : навч. посіб. Київ : Університет «Україна», 2023. 266 с. (розділ 4.7 «Суїцидальна поведінка»). URL: https://uu.edu.ua/upload/Nauka/naukovi_vydannia/psihologija_stresy_2023_compressed.pdf 7. Психологічна підтримка в умовах війни: теорія та практика подолання криз : колект. монографія / за заг. ред. Л. М. Пріснякової. Дніпро : ЛІРА, 2025. 185 с. URL: http://info.dgu.edu.ua/handle/123456789/1992 8. Асєєва Ю. О., Аймедов К. В., Яцишина А. М. Визначення поняття ПТСР у військових: теоретичні основи, клінічні прояви та фактори ризику. Ментальне здоров'я. 2024. № 2. С. 8–17. URL: https://doi.org/10.32782/3041-2005/2024-2-2 **Інформаційні джерела:** 9. World Health Organization. Suicide : fact sheet. Geneva : WHO (дата звернення: 14.09.2026). URL: https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/suicide 10. Всеукраїнська програма ментального здоров'я «Ти як?». Гарячі лінії психологічної допомоги (дата звернення: 14.09.2026). URL: https://howareu.com/hot-lines 11. Всеукраїнська програма ментального здоров'я «Ти як?» : офіційний портал (дата звернення: 14.09.2026). URL: https://howareu.com/